

Ad corinthios I.

CAP. XIII.

Scrutini charitatem emulamini
spiritualia: magis at vt pphetetis.
Qui n. loquitur lingua: nō hoibus
loquitur: s; deo. Nemo enī audit.
Spiritus autē loquitur mysteria.

Mā q̄ pphetat: hominibus loquitur ad edi-
ficationē z exhortationē z p̄solationē. Qui
loquitur lingua semetipsum edificat: qui autē
pphetat ecclesiam dei edificat.

Posita excellentia charitatis ad alia dona: hic p̄sequē-
ter ap̄ls p̄parat alia dona adinuicē: ostēdens excellentiam
pphetie ad donū linguaz. Et circa hoc duo facit. Primo
ostēdit excellentiā pphetie ad donū linguaz. Sc̄do quō
sit vtendū dono linguaz z pphie ibi. (Quid ḡ ē f̄res r̄c.)
Circā p̄mū duo facit. Primo ostēdit q̄ donū pphie ē ex-
cellētius q̄ donū linguaz rōnib; sumptis ex p̄te infide-
liū. Sc̄do ex parte fidelīū ibi. (Fr̄tres mei r̄c.) Prima
ps diuidit in duas. Primo ostēdit q̄ donū pphie ē excel-
lētius dono linguaz q̄tuz ad vsū eoz in exhortatiōi-
bus seu p̄dicatiōib;. Sc̄do q̄tum ad vsū linguaz q̄ ē in
orādo. Ad hec. n. duo ē vsus lingue ibi. (Et iō loq̄t r̄c.)
Circā p̄mū duo facit. Primo. n. p̄mittit vnū p̄ qd̄ p̄tinu-
at se ad seq̄ntia: z b̄ ē qd̄ dicit. Dictū ē q̄ charitas oīa do-
na excellit. Si ḡ ita ē sectamini. i. virib; charitatē q̄ ē dul-
ce z salubre vinculū mētū. i. Pe. 4. An̄ oīa charitatē r̄c.
Col. 5. Sup̄ oīa autē charitatē habete r̄c. Sc̄do subdit il-
lud p̄ qd̄ p̄tinuat se ad seq̄ntia. Et hoc ē qd̄ dicit. (Emu-
lamini r̄c.) Quasi dicat. Licet charitas sit maior oībus
donis: tñ alia nō sunt p̄tēnda. S; emulamini. i. ser-
uēt amētis sp̄alia dona sp̄s sancti. i. Pe. 3. Quid ē qd̄ vo-
bis noceat r̄c. Licet autē emulatio q̄nq; sumat p̄ feruen-
tī dilectione: q̄nq; p̄ inuidia: tñ nō ē equoatio: imo vnū
p̄cedit ab alio. Zelari. n. z emulari designat feruentem
amozē alicuius rei. Cōtingit autē q̄ res amata: ita diligēt
feruētē ab aliquo q̄ nō patit̄ ibi p̄sortē: s; ipse vult eam
solus z singulariter. Et iste ē zelus: q̄ fm̄ quosdā ē amor
itēsus nō patiens p̄sortiū i amato. Hoc tñ nō p̄tingit i spi-
ritualib;: q̄ p̄nt p̄fectissime a multis p̄cipari: s; solum i
illis q̄ nō p̄nt a ml̄tis participari. Un̄ i charitate nō ē h̄s
zelus nō patiens p̄sortiū i amato: sed tñ i corp̄alib;: i q̄b;
p̄uenit q̄ si aliq; h̄s illud qd̄ ipse zelat doleat: z ex b̄ con-
surgit emulatio q̄ ē inuidia: sicut si ego amō dignitatem
seu diuitias doleo q̄ aliq; h̄s eas: vn̄ ei inuideo. Et sic p̄s
q̄ ex zelo surgit inuidia. Lū ḡ d̄r emulamini sp̄alia: non
intelligit̄ de inuidia: q̄ sp̄alia p̄nt a multis h̄eri: s; dicit
emulamini: vt inducat ad seruētē amandū deū. Et q̄
inter sp̄alia ē gradus qdā: q̄ pphia excedit donum lin-
guaz: iō dicit. (Magis at vt pphetetis.) q. d. Inter spi-
ritualia magis emulamini donū pphetie. i. thes. 5. Spi-
ritum nolite extinguere: prophetias nolite sp̄m̄ere.
Ad explanationē autē totius: capituli p̄notāda sūt tria
s. qd̄ sit pphia: quot modis dicat̄ i scriptura sacra pphie-
tia: z qd̄ sit loq̄ linguis. Circā p̄mū sciēdū ē q̄ ppheta d̄r
quasi p̄cul videns: z fm̄ quosdā d̄r a for̄ faris: sed meli;
d̄r a phanos: qd̄ est videre. Un̄. i. Reg. 9. d̄r q̄ ḡ nūc dicitur
ppha olim vidēs dicebat̄. Un̄ visio eoz q̄ sunt p̄cul
sive sint futura p̄tingentia: sive supra rōnem n̄am d̄r p̄-
phetia. Est igit̄ ppheta visio seu manifestatio futurorū
p̄tingentiū seu intellectū humanū excedentiū. Ad h̄s autē
visionē q̄tuor regunt̄. Luz. n. cognitio n̄a sit p̄ corp̄alia
z p̄ fantasmata a sensibilib; accepta. Primo exigit̄ q̄ in
imaginatiōe formēt similitudines corp̄ales eoz q̄ osten-

dunt: vt dionysius dicit q̄ impossibile ē alr̄ lucere nob;
diuinū radiū: nisi varietate sacroz voluminū circūela-
tū. Sc̄dm̄ qd̄ exigit̄ ē lumē intellectuale illuminās itelle-
ctū ad ea q̄ supra nālez cognitionē n̄am ostēdunt cognos-
cēda. Nisi. n. ad similitudines sensibiles i imaginatiōe
formatas itelligēdas affit lumē intellectuale: ille cui sūt
tudines h̄s ostēdunt: nō d̄r ppha: s; potius somnator: sic
pbarao: q̄ lz viderit sp̄icas z vaccas q̄ erāt indicatiua fu-
turoz q̄ridaz: q̄ tñ nō intellexit qd̄ vidit: nō d̄r ppha: s;
poti; ille. s. ioseph: q̄ interpret; ē. Et s̄tr̄ ē d̄ Nabuchodo-
nosoz: q̄ vidit statuā z nō intellexit. Un̄ nec ppheta d̄r: s;
Daniel. Et pp̄ b̄ d̄r. Dan. io. Intelligētia op̄ ē in visione.
Tertiū qd̄ exigit̄ ē audacia ad annūciādū ea q̄ reuelāt.
Ad h̄. n. de; reuelat: vt aly; denunciēt. Niere. i. Ecce oīi
v̄ba mea i ore tuo. Quartū ē opatio miraculoz: q̄ sūt ad
certitudinē pphetie. Nisi. n. facerēt aliq̄ q̄ excedūt opa-
tionē nature nō crederēt eis i his q̄ naturalē cognitionē
trāscēdūt. Sc̄dm̄ ḡ hos modos pphetie dicunt̄ aliq̄ di-
uersis modis pphete. Aliq̄. n. d̄r aliq; ppha qui h̄s oīa
ista q̄tuor. s. q̄ videt imaginarias visiones: z h̄s itelligētiā
de eis z audacter annūciat aly;: z opat̄ miracula z de b̄
d̄r numeri. iz. Si qs fuerit iter vos ppha r̄c. Aliq̄ at̄ d̄r
ppha ille q̄ h̄s solas imaginarias visiones: s; tñ imprope-
z valde remote. Aliq̄. n. d̄r ppha: q̄ h̄s intellectuale lumē
ad explanādū ēt visiones imaginarias: sive sibi: sive
alteri factas. Vel ad exponēdū dicta pphetaz: vel scri-
pturas ap̄loz. Et sic d̄r ppheta oīs q̄ discernit doctoroz
scripturas: q̄ eodē sp̄u interpretate sunt q̄ edite sunt. Et sic
Salomō z Dauid p̄nt dici pphie inq̄tū habuerūt lumē
intellectuale ad clare z subtiliter intueđū. Nā visio Da-
uid intellectualistm̄ fuit. D̄r ēt ppheta aliq; solū ex b̄ q̄
pphetaz dicta denunciāt seu exponit seu cātat i ecclesia:
z b̄ mō d̄r. i. Reg. 19. q̄ Saul erat iter pphas. i. iter can-
tates deā pphetaz. D̄r ēt aliq; ppheta ex miraculozum
opatione. fm̄ illud Ecc. 48. Q̄ corp̄ helisei mortuū p̄-
phetauit. i. miraculū fecit. Q̄ ḡ dicit hic ap̄ls p̄ totū cap̄-
tulū de pphetis itelligēdū ē: de sc̄do mō. s. qd̄ ille d̄r p̄-
phetare: q̄ p lumē intellectuale diuinū visiones sibi: et
aly; factas exp̄dit. Et h̄s hoc planū erit qd̄ h̄ d̄r p̄phis.
Circā 2^m sciēdū ē: q̄ q̄ in ecclesia primitiua pauci erant
q̄bus itinebat fidē xpi p̄dicare p̄ mūdū: iō d̄ns vt cōmo-
dius z plurib; v̄bū dei annūciaret dedit eis donū lin-
guaz: q̄bus oībus p̄dicaret: nō q̄ vna lingua loquentes
ab oīb; itelligerēt: vt qdā dicit: s; ad lr̄as q̄ linguis di-
uersaz gentiū: imo oīum loquerēt. Un̄ dicit ap̄ls. Gra-
tias ago deo q̄ oīuz vestz lingua loquoz. Et act. i. d̄r. Lo-
quebant̄ varys linguis r̄c. Et b̄ donū multi adepti sunt
a deo in ecclesia primitiua. Corinthy autē q̄ curiosi erāt:
iō libentius volebāt illud donū: q̄ donū pphie. Q̄ ḡ d̄r
hic loq̄ lingua vult ap̄ls itelligi lingua ignota: z nō ex-
planare: sicut si lingua theotonica loq̄t̄ qs alicui gallico:
z nō exponat: hic loquit̄ lingua. Un̄ ēt si loq̄tur visiones
tñ: z nō exponat loquit̄ lingua. Unde omnis locutio nō
intellecta nec explanata q̄cūq; sit illa ē p̄prie loq̄ ligua.
Dis ḡvisis ad expositionē lr̄e accedam;: q̄ plana est.
Circā hoc ḡ duo facit. Primo pbat q̄ donū pphie excel-
lentius ē dono linguaz. Sc̄do excludit q̄daz obiectōez
ibi. (Uolo autē vos r̄c.) Q̄ autē donū pphetie excedat
donū linguaz pbat duab; rōnib; quaz p̄ma sumit̄ ex cō-
paratiōe dei ad ecclesiam. Sc̄da rō sumit̄ ex cōparatiōe
hoiuz ad ecclesiam. Prima autē rō talis ē. Illud p̄ qd̄ facit
hō ea nō solū que sunt ad honozē dei: sed ēt ad vtilitatez
p̄ximoz est melius: q̄ illud qd̄ fit tñ ad honozem dei: s;
pphetia est nō tñ ad honozē dei: s; ēt ad p̄ximū vtilita-
tem: per donū vero linguaz solū illud fit: qd̄ ē ad hono-

rem dei. ergo rē. Qui autē rōnis ponit mediū: r p̄rio q̄tū ad h̄ qd̄ dicit q̄ q̄ loq̄t lingua honorat tñm deū. Et h̄ ē qd̄ dicit. (Qui loq̄t lingua). s. ignota nō loq̄t hoibus. i. ad ītellectū hoium: s. deo. i. ad honorē dei tñm. Uel deo quia ip̄e deus solus itelligit. Sap. 5. Auris zeli dei audit oia rē. Et q̄ nō loquat hōi subdit. Nemo enīz audit. i. itelligit. Sic enī frequēter accipit nō audire pro non intelligere. Mat. 13. Qui h̄z aures audiendi audiat. Quare autē soli deo loquat subdit q̄ ip̄e deus loq̄t. Uñ dicit. Sp̄s autē dei loq̄t mysteria. i. occulta. Mat. 10. Non enī vos estis q̄ loq̄mini rē. supra. z. Nemo nouit que sunt sp̄s dei rē. Sc̄do pbat id qd̄ dicit q̄ p̄phetia est ad honorē dei r̄ utilitatē p̄rimoz. Uñ dicit. (Nā q̄ p̄phetat rē.) Id est explanat visiones seu scripturas. loq̄t hoibus. i. ad itellectū hoium. r̄ hoc ad edificatiōē incipientiū: r̄ ad exhortationem p̄ficientiū. i. thes. 5. Cōsolamini pusillanimes Titū. z. Loquere r̄ exhortare ad solatiōē desolatoꝝ. Uel edificatio p̄tinet ad spiritualē affectiōē: q̄ ibi p̄mo incipit edificatiō sp̄uale. Ep̄h. z. (In quo r̄ vos coedificamini rē.) Exhortatio vō ad inductiōē ad bonos act̄: q̄ si affectus ē bonus: tūc actus ē bonus. Titū. z. Nec loquere r̄ exhortare. Cōsolatio vō inducit ad tolerantiaz maloz. Ro. 15. Quēcūq̄ scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta. Ad hec. n. tria inducūt p̄dicantes diuinā scripturā. Sc̄da rō talis est. Illud qd̄ ē vtile soli facienti ē min⁹ q̄ illud qd̄ p̄dest ēt alyz: loq̄t autē linguis ē vtile soli ei q̄ loq̄t: p̄phetare vō alyz p̄dest. Igit̄ rē. Diuis autem rationis ponit mediū: r̄ p̄mo q̄tuz ad primā partēz medy. r̄ hoc est qd̄ dicit. (Qui loq̄t lingua semetipsum rē.) ps. Cōcaluit cor meū intra me rē. Sc̄do q̄tum ad secundā partē: r̄ hoc est qd̄ dicit. (Qui autē p̄phetat ecclesiā). i. si deles edificat instruendo. Ep̄h. z. Superedificati supra fundamentū apostoloꝝ r̄ p̄phetaz. Lectio. II.

Volo autē vos oēs loq̄ linguis: magis autē p̄phetare. Nā maior est q̄ p̄phetat q̄ q̄ loq̄t lingua: nisi forte interpretetur vt ecclesia edificatiōez accipiat. Nūc autē fratres si venero ad vos linguis loquēs: qd̄ vobis prodero: nisi vobis loquar aut in reuelatione: aut in scientia: aut in prophecia: aut in doctrina. Tñ q̄ sine anima sunt vocem dantia: siue tibia: siue cithara: nisi distinctionē sonitus dederint: quō sciatur id qd̄ canitur aut citharizatur. Etenim si incertā vocē det tuba q̄s parabit se ad bellū. Ita r̄ vos per linguā nisi manifestū sermonēz dederitis: quō sciatur quod dicitur. Eritis enīz i aera loquētes. Tā multa v̄puta genera linguarū sunt in hoc mundo: r̄ nihil sine voce ē. Si ergo ne sciero virtutem vocis: ero ei cui loquor barbarus: r̄ qui loquitur mihi barbar⁹. Sic r̄ vos quoniam emulatores estis spirituum ad edificatiōem ecclesie querite vt abundetis.

Dic apls excludit obiectionē seu falsum intellectus q̄ posset eē circa p̄missa: possent. n. aliq̄ credere q̄ ex q̄ apls p̄fert p̄phiam dono linguaz q̄ donū linguaz eēt r̄tē dū. Uñ vt hoc excludat dicit. (Volo autē vos rē.) Ubi p̄mo oñdit qd̄ intēderit insinuare. Sc̄do rōnem boꝝ assignat ibi. (Nā maior rē.) Dic ḡ. Licet hec q̄ dicta sūt supra dixerim: nō tñ volo vos donū linguaz spernere: sed

volo vos oēs loq̄ linguis: tñ magis volo vt p̄phetetis. Numeri. ii. Quis tribuat vt ois pplus rē. Qui rōnez affignat eū dicit. (Nā maior rē.) Quasi. d. Jō volo vt magis p̄phetetis: q̄ maior ē rē. Et hui⁹ rō est: q̄ aliq̄ aliq̄ mouent a sp̄sancto loq̄ aliq̄ mysticū qd̄ ipsi nō intelligūt. Uñ isti h̄nt donū linguaz. Aliq̄ autē nō solū loquūt linguis: s. et ea q̄ dicit interpretant. Et iō dicit. (Nisi vt interpretet.) Nā donū linguaz cū interpretatiōē ē melius q̄ p̄phetia: q̄ sicut dicitū ē interpretatiō cuiuscūq̄ ardui p̄tinet ad p̄phetiā. Uñ q̄ loq̄t: r̄ q̄ interpretat p̄pheta ē: r̄ donus linguaz h̄z: r̄ interpretat vt ecclesiā dei edificet: iō dicit. (Ut ecclesiā rē.) i. nō solū intelligat se: s. et vt ecclesia edificet. Ro. 14. Que edificatiōis sunt inuicē custodiamus: r̄ Ro. 15. Unusquisq̄ p̄ximo suo placeat i bonū ad edificatiōē. (Nūc autē fratres rē.) Hic pbat q̄ donū p̄phetie ē excellentius q̄ donū linguaz p̄ exempla. r̄ hoc triplr. Primo p̄ exemplū a seipso sumptū. Sc̄do p̄ exemplū sumptū a reb⁹ inanimatis ibi. (Tñ q̄ sine aia rē.) Tertio p̄ exemplū sumptū ab hoib⁹ diuersimode loquētib⁹ ibi. (Tā multa rē.) Ex seipso autē argumētat sic. Cōstat ḡ q̄ ego nō minus habeo donū linguaz q̄ vos: s. si loquerer vobis soluz linguis: r̄ nō interpretarer nihil vobis p̄dessem. Ergo nec vos adinuicē. Et hoc ē qd̄ dicit. (Nūc autē fratres si venero ad vos linguis loquēs.) Hoc duplr pōt itelligi. s. vel linguis ignotis vel ad lram q̄buscūq̄ signis: nō itellectis: qd̄ vobis p̄dero: nisi loquar vobis aut i reuelatiōē rē. (Ubi nōndū q̄ ista q̄tuor. s. aut i reuelatiōne rē. Possunt duplr distingui. Uno modo penes ea de q̄bus sunt. Et sic sciēdūz ē q̄ illustratiō mētis ad cognoscēdūz ē de q̄tuor: q̄ vel ē de diuinis: r̄ hec illustratiō p̄tinet ad donū sapiētie. Diuinoꝝ. n. vt supra dictum ē. z. est reuelatiō: q̄ q̄ sunt dei nemo nouit rē. Et iō dicit i reuelatiōē: qua. s. illuminat mēs ad cognoscēdūz diuina. vel ē de terrenis: r̄ nō de q̄buscūq̄: s. de illis tñ q̄ sūt ad edificatiōē fidei: et hoc p̄tinet ad donū scientie: r̄ iō dicit. (In sciētia). Nō geometrie nec astrologie: q̄ hec nō p̄tinet ad edificatiōē fidei: s. in scia: q̄ ē sanctorū. sap. 10. Dedit illi sciaz sc̄toꝝ rē. Uñ ē de euentib⁹ futuroꝝ: et h̄ p̄tinet ad donū p̄phie. Et iō dicit. (Aut i p̄phia). Sap. 8. Signa r̄ mōstra scit anq̄ fiāt: et euet̄ tēpoꝝ et seculoꝝ. Notādū autē q̄ p̄phetia nō accipit h̄ cōiter. s. s. q̄ supra dictū ē: s. accipit h̄ p̄ticulariter. put ē manifestatiō futuroꝝ tñm. Et h̄z h̄ diffiniē a Cassiodoro. Prophecia ē diuina ispiratio rez futura immobili v̄tate denunciās. Ec̄. z. 4. Adhuc doctrinā q̄si p̄phiaz effundā rē. Uñ ē de agēdis moralib⁹: r̄ h̄ p̄tinet ad doctrinā. Et iō dicit. (Aut in doctrina). Ro. 12. Qui docet i doctrina. Prouer. 13. Doctrina bōa dabit gr̄az. Alio mō p̄nt hec distingui penes modos acgrēdi cognitiōē. Et sic sciēdūz ē q̄ ois cognitio aut ē a sup̄nāli p̄ncipio. s. deo: aut nāli. s. lumine nāli itellectus n̄ri. Si autē a sup̄nāli p̄ncipio. s. lumine diuino ifuso: h̄ p̄test eē duplr: q̄ aut infundit subito cognitio: et sic ē reuelatiō: aut ifundit successiue: r̄ sic ē p̄phetia: quā nō subito habuerūt p̄phie: s. successiue et p̄tes: vt eoz p̄phie oñdūt. Si vō cognitio acgrat a nāli p̄ncipio h̄ est: aut p̄ studiū p̄puz: et sic p̄tinet ad sciaz: aut tradit ab alio: r̄ sic p̄tinet ad doctrinā. (Tñ q̄ sine aia rē.) h̄ oñdit idez p̄ exempla supra ex reb⁹ inanimatis. s. p̄ istā q̄ vidēt vocē bre. Et p̄ p̄ istā gaudy. Sc̄do p̄ istā pugne ibi. (Etenim si icertā rē.) Dicit ḡ. Hoc nō solū p̄ ea q̄ supra dicta sūt: sed ēt q̄tuz ad ea q̄ sine aia vocē dant q̄ loq̄ linguis non solū nō p̄dest alyz. Et que sine anima sunt vocē dantia. (Cōtra vox ē son⁹ ab ore aialis prolatus nālibus istru mentis formatus. Nō ergo ea que sunt sine aia dant vocē. (Dicēdū q̄ lz vox: nō sit nisi animalū: tam pōt di

ei p̄ q̄daz similitudinē. s. fm̄ q̄ quedā sicuti instrumēta habent quandā r̄sonantiā r̄ melodiā: r̄ iō de illis hic fac̄ mentionē. s. de cithara q̄ dat vocē tactu: r̄ tibia que flatu. Si ḡ hec dant vocem sine distinctione quō sciet̄ r̄. Luz enim homo p̄ instrumenta aliquid intendat expr̄mere: scilicet aliquos cātus: q̄ ordinant vel ad fletū vel ad gaudii. Esa. 30. Lanticū erit vob̄ sicut vox sanctificate solēnitatis: r̄ leticia cordis: sicut qui p̄git cū tibia vt̄ intret in montē dñi. Ut̄ et ad lasciviā nō poterit diiudicari ad qd̄ canit̄ tibia aut ad qd̄ cithara si sonus sit r̄fus̄us r̄ indistinctus. Ita si hō loquitur linguis: r̄ nō interpretat̄ nō poterit sciri qd̄ velit dicere. (Etenim si certā vocē dederit r̄.) Dic̄ oñdit idem p̄ exempla inanimatorū. s. per instrumēta ad pugnaz ordinata. Et sumit̄ hec similitudo ex li. nūeri. 10. Ibi. n. legit̄ q̄ dñs p̄cepit Moysi vt̄ faceret duas tubas argēteas: q̄ essent ad p̄ueniēdū ppl̄z ad mouēdū castra r̄ ad pugnādū. Et p̄ q̄libet istorū hebāt certū modū tubandi: q̄ aliter dabant vocem quando debebant conuenire ad p̄ciliuz: aliter quando monebāt castra: r̄ aliter quando pugnabant: r̄ iō arguit apostolus: q̄ sicut si tuba det̄ incertā vocē. i. indistinctā nescit̄ vtruz debeāt se parare ad bellū: r̄ ita vos si loq̄mini tm̄ linguis: nisi distinctū sermonē dicatis interpretādo vel exponendo nō poterit quis scire qd̄ loquamini. Per tubā pōt̄ intelligi p̄dicatoz. Esa. 58. Quasi tuba exalta vocem tuā r̄. Ratio at̄ q̄re nō pōt̄ sciri qd̄ loq̄mini: ē: q̄ erit̄ ī aera loq̄ntes. i. inutilr̄. supra. 9. Sic pugno nō quasi aera verberans r̄. (Tam multū r̄.) Dic̄ sumit̄ exemplum a diuersis linguis loquentiū. Et circa hoc tria facit̄. p̄mo ostēdit diuersitatem linguaz. Sc̄do inutilitatē loquentiū sibi ad inuicē in linguis extraneis ibi. (Si ḡ nesciero r̄.) Tertio cludit qd̄ intendit̄ ibi. (Sic r̄ vos qm̄ emul. r̄.) Dicit ergo p̄mo. Multe r̄ diuersę lingue in mundo sunt: r̄ quilibet pōt̄ loq̄ quacūq̄ vult: si tm̄ non loquat̄ determinate nō intelligit̄. Et hoc ē qd̄ dicit̄. (Tā multa r̄.) H̄ pōt̄ dupl̄r exponi: q̄ pōt̄ p̄tinuari cū p̄cedentib̄ vt̄ dicit̄. Eritis ī aera loquētes. (Et tā mlt̄a vtr̄puta r̄.) Quasi dicat̄. Iō in aera. i. inutilr̄ loq̄mini oib̄ linguis: q̄ loq̄mini sine intellectu: q̄ tm̄ p̄prias significationes vocū ad hoc h̄nt vt̄ intelligantur. Nihil enim sine voce est. Uel potest sic punctari. Eritis in aera loquentes. Taz̄ multa vtr̄puta sunt genera linguarū. i. singulis linguis. (Si ḡ nesciero r̄.) Dic̄ oñdit hoz̄ inutilitatē. Et hoc ē qd̄ dicit̄. (Si loquar oib̄ linguis.) Sed si nesciero virtutē vocis. i. significationē vocis. Ero cui loquar barbarus. Jere. 5. Adducā sup̄ te gētē de lōginq̄. gētē cuius ignoras linguaz. Nota q̄ barbari h̄z̄ quosdā dicunt̄ illi: quoz̄ idioma discordat oīno a latino. Alij vō dicūt q̄ q̄libz̄ extraneus ē barbarus omni alij ex̄neo: qm̄. s. nō intelligit̄ ab eo. Sz̄ hoc nō ē v̄ez: q̄ fm̄ v̄sidoz̄ barbaria ē sp̄alis natio. Lol. 3. In x̄po iesu nō ē barbarus r̄ sc̄it̄ba. r̄. Sz̄ fm̄ q̄ veri? d̄ barbari p̄prie dicunt̄ illi q̄ in virtute corporis vigēt̄ i virtute rōnis d̄ficiūt: r̄ sunt quasi ex̄ leges r̄ sine regimine iuris. Et huic v̄ r̄sonare Aristoteles in politicis suis. Cōsequēter cū dicit̄. (Sicut r̄.) Cōcludit qd̄ intēdit. r̄ hoc pōt̄ dupl̄citer p̄strui. p̄mo vt̄ p̄uctet̄ h̄ mō. q. d. sic ego ero barbarus vobis si loquar sine significationē r̄ interpretatione: sicut r̄ vos eritis barbari ad inuicē: r̄ iō q̄rite vt̄ abundetis r̄. r̄ hoc qm̄ estis emulatores r̄. Uel alio mō vt̄ totū ponat̄ sub distinctōe. Quasi diceret. Ne ḡ sitis barbari: sic. s. sicut ego facio: qm̄ estis emulatores sp̄uz. i. donoz̄ sp̄ūs̄ facti q̄rite a deo vt̄ abundet̄. puer. 15. In abundantia iusticia virtus maxima est. Que quidē iusticia est edificare alios. Math. 7. Petite r̄ dabitur vobis. querite r̄ inuenietis: pulsate r̄ aperietur vobis.

Et iō qui loquitur lingua oratur interpretetur. Nam si orationem lingua spiritus meus orat: mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est? Orabo spiritu: orabo et mente. Psallam spiritu: psallam et mente. Ceterum si benedixeris spiritu: quod supplet locum idiotę: Quomodo dicet amen super tuam benedictionem? Quoniam quod dicas nescit. Nam tu quidem bene gratias agis: sed alter non edificatur. (Supra oñdit ap̄ls excellentiā doni p̄phetie ad donuz̄ linguaz rōnibus sumptis ex parte exhortatiōis: hic vero ostendit idē rōnibus sumptis ex pte rōnis: hec. n. duo per linguā exercem̄: orationē. s. r̄ exhortationē. Et circa hoc duo facit̄. p̄mo enīz p̄bat excellentiā p̄phetie ad donū linguaz rōnibus. Sc̄do exemplis ibi. (H̄as ago deo meo r̄.) Circa p̄mū duo facit̄. p̄mo ponit necessitatē orationis. Sc̄do oñdit quō i orōne plus valet donū p̄phetie q̄ donū linguaz. (Nā si orē lingua r̄.) Dicit ergo p̄mo. Dixi q̄ donū linguaz sine dono p̄phetie nō valet: r̄ iō q̄ interpretari est actus p̄phetie q̄ ē excellentior illi q̄ loq̄ lingua ignota vel extranea vel aliqua mysteria occulta orat. s. deū vt̄ interpretet̄. i. vt̄ interpretādi gr̄a det̄ sibi Col. ii. Orantes vt̄ deus aperiat hostiū. H̄o. aliter exponit orat. Orare enīz d̄r̄ dupl̄citer. s. vt̄ deprecari deū vel p̄suadere. Quasi dicat. Qui loq̄ lingua orat. i. ita p̄suadeat vt̄ interpretet̄: r̄ sic accipit orare hic glo. p̄ totū capitulū. Sed nō est hec intētio apostoli: s̄ p̄ deprecatiōe ad deū. (Nā si orat r̄.) Dic̄ oñdit q̄ i orādo plus valet p̄phetia q̄ donū linguaz: r̄ h̄ dupl̄r. p̄mo rōne sumpta ex pte ipsi orātis. Sc̄do rōne sumpta ex pte audiētis ibi. (Ceterum si benedixeris r̄.) Circa p̄mū duo facit̄. p̄mo ponit rōnez ad p̄positū ostendēdū. Sc̄do remouet obiectionē ibi. (Quid ḡ r̄.) Circa p̄mū sciēdū est qd̄ est duplex oratio. Una est p̄iuata: qm̄. s. q̄ orat in seipso: r̄ pro se. Alia publica: qm̄ q̄ orat corā p̄p̄o r̄ p̄ alijs: et in vtr̄aq̄z̄ p̄tingit vti r̄ dono linguaz r̄ dono p̄phetie. Et iō vult ostēdere qd̄ i vtr̄aq̄z̄ plus valet donū p̄phetie q̄ donū linguaz. Et p̄mo in oratione p̄iuata dicens: qd̄ si sit aliq̄s ideota q̄ faciat orationē suā dicēs psalmum vel pater noster: r̄ nō intelligat ea q̄ dicit: iste orat lingua: r̄ nō refert vtr̄ orat verbis sibi sp̄ūs̄ sancto cessis siue vbia alioz̄. Et si sit alius q̄ orat r̄ intelligit qd̄ dicit: h̄ ḡdez orat r̄ p̄phetat. p̄stat qd̄ plus lucrat q̄ orat r̄ intelligit q̄ q̄ tm̄ lingua orat: q̄. s. nō intelligit qd̄ dicit. Nā ille q̄ intelligit reficit r̄ q̄stuz̄ ad intellectū r̄ q̄stuz̄ ad affectū: s̄ mens ei? q̄ nō intelligit ē sine fructu refectionis. Un̄ r̄ cū meli? sit refici q̄stuz̄ ad affectū et intellectū q̄ q̄stuz̄ ad effectū solū: p̄stat qd̄ in orōne plus valet p̄phetie donū q̄ solū donū linguaz. Et h̄ ē qd̄ dicit. Dico qd̄ orat vt̄ interpretetur. Nā si orē lingua. i. orādo vtr̄o dono linguaz: ita qd̄ p̄ferā aliqua q̄ nō intelligo: tūc sp̄ūs̄ meus. i. sp̄ūs̄ sanctus mibi datus orat q̄ inclināt et mouet me ad orandū. Et nihilominus mereor in ipsa oratiōe: q̄ hoc ipsum qd̄ moueor a sp̄iritu sancto est mibi meritū. Ro. 8. Nā qd̄ oramus: sicut opz̄ nescimus: sed ipse sp̄ūs̄ sanctus postulare nos facit. Ut̄ sp̄ūs̄ meus. i. rō mea orat. i. dicit mibi qd̄ ego loqr̄ ea q̄ ad bonū sunt siue v̄bis p̄p̄ris siue alioz̄ sanctoruz̄. Uel sp̄ūs̄ meus. i. virt? imaginatiua orat in q̄stū voces seu silv̄tudes corporaliū sūt tm̄ i imaginatiōe absq̄ h̄ qd̄ intelligatur ab intellectu: et iō subdit. Nō ē at̄ mea. i. intellect? me? sine fructu ē: q̄ nō intelligit. Et iō meli? ē i oratiōe p̄phetia seu interpretatio q̄ donum linguaz: s̄ nūqd̄ quicūq̄ q̄

orat et nō intelligit q̄ dicit ē sine fructu orōnis. Diceduz q̄ duplex ē fructus orōnis. Un⁹ fructus ē meritū qd̄ hōi p̄uenit. Ali⁹ fructus ē spūalis p̄solatio et deuotio p̄cepta ex oratiōe. Et q̄tū ad fructū deuotōis spūalis p̄uat q̄ nō attēdit ad ea q̄ orat seū nō itelligit: s̄ q̄tū ad fructū meriti nō ē dōz q̄ euet: q̄ sic mltē oratiōes eēt sine merito: cū vix vnū p̄r n̄r pōt hō dicere qn̄ mēs ad alia ferat. Et iō dōm ē: q̄ qn̄ orās aliqñ diuertit ab his q̄ dicit: seu qn̄ q̄s in vno ope meritorio nō p̄tinue cogitat in q̄s actu qd̄ fac̄ h̄ pp̄ deum nō p̄dit rōnē meriti. Cui⁹ rō ē: q̄ in oibus actib⁹ meritorijs q̄ ordinat̄ ad finē rectū nō requir̄ q̄ itētio agētis p̄iugāt fi n̄i p̄m quēlibz actū: s̄ vis p̄ma q̄ mouet itētiōnē manet in toto ope et si aliqñ i aliq̄ p̄ticulari diuertat. et h̄ p̄ma vis facit totū op⁹ meritorij nisi interrūpat p̄ p̄riā affectiōez q̄ diuertat a fine p̄dicto ad finē d̄riū. ¶ S̄ sciēdū q̄ ē triplex attētio. Una ē ad vba q̄ hō dicit: et hec aliqñ nocet: i q̄tū ipe dicit deuotiōez. Alia ē ad sensus v̄boz. et hec nocet nō tñ est mltū nociua. Tertia ē ad finē: et hec ē melior et q̄si necaria. Tñ id qd̄ dicit apls mēs est sine fructu: itellr̄ de fructu refectiōis. (Quid ḡ est r̄c.) Q̄ possz aliqz d̄re ex q̄ orare lingua est sine fructu meritis: s̄ tñ spūs orat. nūquid ḡ nō ē orādus spūs: iō apls h̄ remouet dices q̄ vtroqz mō orādū ē et spūs et mēte: q̄ hō d̄z h̄ire deo de oibus q̄ h̄z a d̄o: s̄z a deo h̄z spūritū et mēte: et iō d̄z de vtroqz orare. Eccle. 4. 7. De oī corde suo laudabit dñm r̄c. Et iō dicit. (Orabo spū orabo et mēte. p̄fallā spū r̄c.) Et sic dicit orabo et p̄fallā: q̄ oratio vel ē ad deprecandū deū. et sic dicit orabo: vel ad laudādū: et sic dicit p̄fallā. De istis duobus Jac. 5. Tristat q̄s in vobis orat eq̄ aīo et p̄fallat. ps. p̄fallate dñō r̄c. Orabo ḡ spūs. i. imaginatio/ ne. et mente. i. voluntate.

¶ Ceterū si benedixeris r̄c. ¶ Dic sc̄do ostēdit q̄ donū p̄phetie plus valet q̄ donū linguarū etiā in oratiōe publica q̄ ē qn̄ sacerdos publice orat. vbi aliqñ dicit qdā q̄ nō itelligit. aliqñ aliq̄ q̄ itelligit. Et circa hoc tria facit. P̄rio ponit rōnē. Sc̄do exponit eā ibi. (Quō dicit r̄c.) Tertio p̄bat qd̄ supposuerat ibi. (Qm̄ qd̄ r̄c.) Dicit ḡ. Dixi q̄ donū p̄phetie i oratiōe p̄uata plus valet. ceterū. p̄ s̄z in publica: q̄ si bñdixeris. i. si bñdictionē dederis spūs. i. in lingua q̄ nō itelligatur seu imaginatiōe et mot⁹ a spūs q̄s supplet locū ydeote. Ydeota p̄pe d̄r q̄ scit tñ ligūā i q̄ nat⁹ ē. Quasi diceret. Quis dicit illd̄ qd̄ d̄z dicere ibi ydeota: qd̄ ē dicere amē. Et iō dicit. Quō dicit sup̄plēs tuā bñdictionē. vbi Hloza exponit. i. quō p̄sentiet bñdictionē a te facte i p̄sona ecclie. Esa. 65. Qui bñdicit⁹ ē sup̄ terrā bñdicit⁹ in eo amē. Amē idē est qd̄ fiat vel v̄z. ē. q. d. si nō itelligit q̄ dicit quō p̄formabit se dictis tuis: p̄t qd̄ se p̄formare et si nō itelligat: s̄z i generali tñ: nō in spālī: q̄ nō pōt itelligere qd̄ boni dicas: nisi q̄ bñdicas tñ. ¶ S̄z q̄re nō dāt bñdictionē i vulgari vt itelligātur a p̄plo et p̄formēt se magis eis: ¶ Dd̄z ē q̄ hoc forte fuit in ecclia p̄mitiua: s̄z postq̄ fideles istructi sunt et sciūt q̄ audiūt in cōi offō sūt bñdictiones in latino.

¶ Cōsequēter p̄bat q̄re nō pōt dicere amē. cū dicit. (Nā tu qd̄) .i. licz tu grās agas bñ deo i q̄tū itelligis: s̄z alter q̄ audit et nō itelligit nō edificat i q̄tū nō itelligit in spālī: et si in generali itelligat et edificet. Eph. 4. Omnis sermo malus ex ore vestro nō p̄cedat: s̄z si quis bonus est ad edificatiōnem fidei. Et ideo melius est vt nō solum lingua benedicat: sed etiā vt interpretetur et exponat licet tu qui gratias agis bene agas. ¶ Lectio. III.

Qratias ago dō meo q̄ omnīū vestruz̄ ligna loquor. Sed in ecclesia volo qn̄ qz verba sensu meo loqui vt et alios instruam: q̄s decē milia verborum in lingua. Fratres nolite pueri effici sensibus: s̄z ma-

licia paruuli estote. In lege enī scriptū ē. Qm̄ i alijs linguis et in labijs alijs loquar populo huic: et nec exaudiet me dicit dñs. Itaqz lingue in signū sunt non fidelibus: sed infidelibus. p̄p̄betie aut nō infidelibus sed fidelibus.

¶ Dic ostēdit apostolus excellētiā doni p̄phetie ad donū linguarū p̄ ratiōes sumptas ex p̄te sui ipsius. Et circa hoc duo facit. P̄rimo agit gratias de dono linguarum sibi a deo dato. Sc̄do se eis in exemplū p̄ponit ibi. (S̄z in ecclesia volo r̄c.) Dicit ḡ. gratias ago r̄c. Quasi. d. Nō iō vilipēdo donum linguarū: quia ego dico q̄ donum p̄p̄betie sit excellētius: sed debet charuz haberi. Unde et ego gratias ago r̄c. Est ḡ de omnibus gratias agēdum. p̄ Thessa. 5. In oibus gratias agite r̄c. Vel gratias ago. q. d. Nō ideo vilipēdo donum linguarum quasi eo carēs. immo etiā ego habeo. et ideo dicit. Gratias ago r̄c. Et ne itelligatur q̄ oēs loquerētur vna lingua dicit. Omniuz v̄m lingua loquor. Act. 2. Loquebātur varijs linguis apostoli r̄c.

¶ S̄z i ecclia. h̄ ponit se i exemplū. q. d. Si ego habeo donū linguarū sic et vos: debetis facere illud qd̄ facio. S̄z ego volo. i. magis volo loqui i ecclia qn̄qz. i. pauca vba sensu meo. i. intellectu vt. s. ego itelligam et itelligar: et ex hoc instruam alios. q̄s decem milia. i. q̄cūqz multitudines verborum in lingua: quod est loqui nō ad intellectum quocūqz modo fiat: vt supra expositum est. Dicit quidā q̄ ideo dicit quinqz quia apostolus videt velle q̄ magis velit dicere solū vnā oratiōez ad intellectum q̄ multas sine intellectu. Oratio autem finē grāmaticos ad hoc q̄ debeat facere perfectū sensum: d̄z habere quinqz. s. subiectum. p̄dicatū. copulam verbales. determinationē subiecti. et determinationē p̄dicati. Alijs videtur melius q̄ qz ad hoc loquēdum est cū intellectu vt alij doceantur. ideo ponit quinqz: q̄ doctor d̄z qn̄qz docere. s. credēda. Titum. 3. Dec loquere et exhortare r̄c. Agēda. Matth. vltimo. Eūtes in mūdū r̄c. Utāda. s. peccata. Ecc. 21. Quasi a facie colubri fuge r̄c. Esa. 58. Annuncia populo meo scelera r̄c. Sperāda. s. mercedē eternā. p̄. p̄. De q̄ salute existerūt r̄c. Timēda. s. penas eternas. Mat. 25. Ite maledicti in ignē eternū r̄c.

¶ Fratres mei nolite r̄c. ¶ Dic ostēdit excellētiā doni p̄phetie ad donū linguarū ratiōibus sumptis ex parte ifidelium. Et circa hoc duo facit. P̄rimo excitat attētiōez et reddit attētos. Sc̄do arguit ad p̄positus ibi. (In lege qd̄ scriptū est.) Circa p̄mum videt apostolus excludere palliū excusatiōis aliquoz: q̄ ideo docet qdā rudia et superficialia: quasi ostēdat se volētes viuere in simplicitate. et iō nō curātes de subtilitatibus: ad quas s̄z rei v̄tate nō attingūt: bñtes v̄bum dñi ad hoc Matth. 18. Nisi p̄uersi fueritis et officia mini sic paruuli r̄c. S̄z hoc apls excludit. auz dicit. (Nolite pueri effici sensu) .i. nolite puerilia et inutilia et stulta loqui et docere. supra. 3. Lū essez paruulus r̄c. S̄z quō debetis effici pueri: affectu nō intellectu. Et iō dicit. (S̄z malicia.) Ubi sciēdū ē q̄ paruuli deficiūt in cogitādo mala et sic debem⁹ effici paruuli. et iō dicit. S̄z malicia paruuli estote. et deficiūt in cogitādo bona: et sic nō debem⁹ eē puuli: imo viri p̄fecti et iō dicit. (Sēfib⁹ at p̄fecti r̄c.) .i. ad discretōez boni et mali p̄fecti sitis. Un̄ Heb. 5. Perfectozū est solidus cibus r̄c. Nō ergo laudatur in vobis simplicitas q̄ opponit prudentie: s̄z simplicitas q̄ astutie. Et ideo dñs dicit. Mat. 10. esto te prudentes sic serpentes. Ro. 16. Uolo vos sapientes eē in bono: simplices in malo.

¶ Consequenter cum dicit. (In lege quid scriptū est.) Arguit ad propositum. ¶ Ubi sciēdum est q̄ hoc argumētum: sicut patet per Hlo. distinguitur per multa. Sed finē itētiōem apostoli nō videt q̄ attēdatur in toto b̄ nisi vna

ratio. Et ratio sua ad pbādūz q̄ donum p̄phetie est excel
 lētius q̄ donum linguaz. est talis. Omne qd plus valz ad
 illud ad qd alterū p̄ncipalr ordinat est meli⁹ illo altero or
 dinato ad hoc. S; tam donū p̄phetie q̄ donum linguarū
 ordinat ad cōuersionē ifidelius: s; p̄phetie plus valēt ad
 hoc q̄ donum linguaz. g. p̄phetia est melior. Circa hāc er
 go rōnem duo facit. Primo ostēdit ad quid ordinat donū
 linguaz. z ad qd ordinat donū p̄phetie. Secūdo q̄ plus
 valet donū p̄phetie ibi. (Si ḡ cōueniat vniuersa rē.) Cir
 ca p̄mūz duo facit. Primo iducit auctoritatē. Secūdo ex
 auctoritate arguit ad p̄positum ibi. (Itaq; lingue.) Circa
 p̄mū sciēdum q̄ hoc qd dicit. In lege quid scriptū est. po
 test legi vl' interrogatiue. Quasi dicat. nō debetis effici pue
 ri sensibus: sed p̄fecti: z hoc est videre z scire legē. Unde si
 estis p̄fecti sensibus sciatis. s. legem: et in lege quid scriptū
 est: de linguis que sunt inutiles aliq̄n ad id ad quod ordi
 nate sunt: qz licet in diuersis linguis loquar. s. p̄plo iudeo
 rū. tñ homo nō exaudit rē. Potest etiaz legi remissiuē. In
 lege qd scriptū est. Quasi dicat. nolite moueri sicut pueri
 ad aliqd appetēdum nō discernētes vtrum bonūz vel mi
 nus bonum sit qd affectatis z preponatis meliori bono: s;
 estote p̄fecti sensibus. i. discernatis iter bona z magl' bona
 z sic affectetis. Et hoc fit si cogitatis qd scriptū est in lege:
 qm̄ in alyz rē. Sap. 6. Cogitare ḡ de illa sensus est cōsumma
 tus. Et dicit in lege nō accipiēdo legem stricte p̄ quinq; li
 bris moysi tñ: sicut accipit Luc. vlti. Necessē est impleri
 oia que scripta sunt de me in lege rē. s; p̄ toto veteri testō:
 sic accipit Jo. 15. Ut impleat p̄mo qui i lege eoz scriptus
 est. qz odio habuerūt me gratis. Qd tamē in ps. scriptus ē.
 Accipit tamē hec auctoritas ex Esa. 28. vbi lra nostra h;.
 In loquela laby z lingua altera loquitur ad populūz istū.
 Hoc igit scriptū est. Quoniā in alyz linguis. i. in diuersis ge
 neribus linguaz z labys. i. in diuersis ydiomatibus z mo
 dis p̄nunciādi loquar populo huic. s. iudaico: qz hoc signū
 spāliter fuit datum ad cōuersionē populi iudeoz. Nec sic
 exaudiet. qz. s. ex signis visis nō crediderūt. Esa. 6. Exceca
 cor populi huius rē. S; quare deus dedit eis signa si non
 debebāt cōuerti: Ad hoc sunt due rōnes. Una rō est: qz li
 cet nō oēs cōuersi fuerint. tamē aliq̄ sunt cōuersi eo q̄ nō
 repellit dñs plebē suam rē. Alia rō est vt iustior appareat
 eoz dānatio dum manifestius apparet eoz neq̄tia. Jo. 15.
 Si nō venissem z locutus eis nō fuisset rē.

Cōsequēter cū dicit. (Itaq; lingue rē.) Ex iducta auctate
 argumētāf ad p̄positūz. q. d. Ex hoc manifeste apparet q̄
 donūz linguaz datum est nō fidelibus ad credēdū: qz iaz
 credūt. Jo. 4. Nō p̄pter tuā loquelā rē. S; ifidelibus vt
 duertātur. In glo. aut ponūtur due expōnes Ambrosij q̄
 nō sunt lrales quaz vna est: vt dicat. Sicut in veteri testa
 mēto locutus suz populo iudeoz p̄ linguas. i. figuras z per
 labia. i. p̄mittēdo bona temporalia sic adhuc i nouo testa
 mēto loqr huic p̄plo in alyz linguis. i. aperte z clare z alyz
 labys. i. spūalib⁹: nec tamē sic exaudiet me. s. q̄tum ad co
 rum multitudinē. Itaq; lingue date sunt nō fidelibus: sed
 ifidelibus ad manifestandū. s. eoz ifidelitatem. Alia ē. In
 alyz linguis. i. obscure z parabolice loquar: vt qz sunt idi
 gni nō exaudient. i. non itelligent.

Cōsequēter ostēdit ad qd ordinat p̄phetia. s. ad istructio
 nē fidelū q̄ iā credunt. Et iō q̄ p̄phie date sunt nō ifideli
 bus q̄ nō credunt. Esa. 53. Dñe q̄s credidit auditui nō: sed
 fidelibus vt credāt z istruant. Ege. 3. Sili hois speculatozē
 dedi te rē. puer. 29. Lū defecerit p̄phetia rē. dissipabitur

populus. **C**lectio. **V.**
Sergo conueniat vniuersa ecclesia in
 vnum: z omnes linguis loquātur: in

trent autem ydeote z infideles: nōne dicent qd
 insanitis? Si autē omnes prop̄herent: intret at
 quis infidelis vel ydeota. conuicitur ab omni
 bus: diiudicatur ab omnibus. Occulta eni cor
 dis eius manifesta fiunt. z ita cadens in faciem
 adorabit deuz: pronūciās q̄ vere dñs in vobis
 sit. Quid ḡ est fratres? Lū cōuenitis vnusq; qz
 vestrū psalmūz habet. doctrinam habet. apoca
 lypsim habz. linguā habz. iterpretationē habz.
 omnia ad edificationē fiant.

Chlofa vult q̄ hic icipiat alia ratio ad p̄positū ostēdēdū.
 S; fm q̄ dictū est nō est nisi vnū posita ratiōe z est quasi
 manifestatio medie ipsius rōnis. s. q̄ p̄phetia plus valet
 ad illud ad quod spāliter ordinat donū linguarū. Un̄ cir
 ca hoc duo facit. Primo ostēdit iconueniens qd sequitur q̄
 tum ad ifideles ex dono linguarū ibi. (Sancti p̄phete.)
 Secōdo ostēdit bonū qd sequitur ex bono p̄phetie etiaz ad i
 fideles ibi. (Si autē oēs.) Incōueniens qd sequit̄ ex dono
 liguarū sine p̄phetia etiā q̄tum ad ifideles est: qz reputā
 tur ifiani qui sic loquunt̄ solis liguis: cū tñ donū liguarū oz
 dinet̄ ad cōuersionē ifidelium: vt iaz p̄z. z hoc est qd dicit.
 Si autē oēs rē. q. d. Ex hoc p̄z q̄ ligue nō sunt preferēde p̄
 p̄hetys: qz si cōueniāt. s. oēs fideles in vnū nō solum corpo
 re: sed etiam mēte Act. 4. Multitudinis credētium erat
 cor rē. z oēs qui iam cōuenerūt loquātur linguis ad lram
 extraneis. vel loquātur ignota z obscura. z dum sic cōfūse
 loquūtur itret aliquis ydeota. id est qui nō itelligit nisi lin
 guam suaz vel ifidelis p̄pter quē date sunt ligue nōne di
 cet bis qui sic loquūtur qd insanitis? Qd eni nō itelligit̄ re
 putatur insanitio. q̄ si itelligat̄ ligua: nihilominus q̄ loquū
 tur sunt occulta: tamē malū est si nō exponat̄: qz poterunt
 credere de vobis si occulta loq̄mini q̄ credūtur de gētili
 bus q̄ occultabāt ea q̄ faciebāt in ritu eoz p̄pter eoz tur
 pitudinē. Et hec ēt insanitio qdā ē. **C**ōtra. Idem est loq
 liguis z loq lralr q̄tū ad ydeotas. cū ḡ oēs loquātur lralr
 in ecclia: qz oia dicūtur in latino videt̄ q̄ silr sit ifania. Di
 cēdū ē ad hoc q̄ iō erat ifania in p̄mitiua ecclia: qz erāt ru
 des in ritu eccliaflico. Un̄ nesciebāt q̄ fiebāt ibi: nisi expo
 neres eis. Nōdo vō oēs sunt istructi. Un̄ licz i latino oia
 dicātur sciūt̄ tñ illud qd fit in ecclia.

Cōsequēter aut cū dicit. (Si autē oēs p̄phetent rē.) Nū
 dit qd bonūz sequit̄ ex dono p̄phetie. Et circa hoc tria fa
 cit. Primo ostēdit qd p̄ bonū p̄phetie sequat̄ q̄tū ad ifide
 les. Secōdo ostēdit quōd hoc sequat̄ ibi. (Occulta. n. rē.) Ter
 tio subinfert q̄s effectus ide pueniat ibi. (Et ita cadēs in
 faciē rē.) Dicit ḡ cōstat q̄ ex dono liguarū nō cōuincunt̄ ifi
 deles. Aut p̄ s; q̄ si pueniūt p̄phetēt. i. oēs ad itellm loquā
 tur vel exponāt scripturas vel ēt reuelatiōes eis factas i
 terptent. Qēs dico nō silr vn⁹ post aliūz sic p̄phetēt. In
 tret aut. s. eccliaz ydeotea aliq; s. nō hñs nisi ligua mater
 nā. hoc ē bonū qd ide sequitur: qz conuincit̄ de aliq̄ errore q̄
 ostēdit̄ sibi. Jere. 31. Postq; ostēdisti mibi p̄fusū sū. Ab oib⁹
 q̄ p̄phānt diiudicat̄. Q. d. dānabilis ostēdit̄ de malis morū
 b⁹ z vitys suis. p̄ Cor. 2. Spūal. i. doctor oia diiudicat rē.
 Ad hec. n. duo valet p̄phia. s. ad p̄firmatiōez fidei z instrū
 ctiōez moz. Quō aut hoc bonū sequat̄ ex p̄phie dono sub
 dit. cū dicit. (Occulta. n. cordis.) Qd p̄t itelligi triplr. Uno
 mō ex h̄ q̄ ad lram aliq̄ in p̄mitiua ecclia gram habuerūt
 vt secreta cordiū z pctā hoīuz scirēt. Unde legit̄ de petro.
 Act. 5. Qz dānauit ananiā d̄ fraudato pctio agri. Et s; h̄ le
 git̄. Occulta. n. rē. q. d. iō cōuincit̄: qz occulta. i. secreta pec
 cata sua manifesta fiunt ab illis q̄ ea reuelant. Alio mō ex

hoc qd aliqui qd in pdicatione tãgunt multa que hoies gerunt in corde sicut pz in libris beati Hrego. vbi quilibz iuenire pôt fere oēs motus cordis sui. Et fm hoc legitur. Occulta cordis. quasi dicat. Ideo cõuincuntur: quia occulta cordis sui. i. ea q̄ egerunt in corde. puer. 27. Quomô i aquis respicet vultus aspiciētū sic corda hoium manifesta sunt p̄ dētibus. Manifestatur. i. tãguntur ab eis. Alio modo: quia aliqui occultū cordis d̄ illud qd ē alui dubium 7 nō pōt p se certificari. Et fz hoc legit. Occulta cordis sui. i. ea de q̄ bus in corde suo dubitabat: 7 q̄ nō credebat manifestatur: d̄ fz. s. vadēs ad eccliam frequēter fiūt sibi manifesta sicut de ipso dicit Aug. q̄ ipse ibat ad eccliam soluz p cātū. 7 tñ ibi multa de quibus dubitabat 7 ppter q̄ nō iuerat manifestabatur sibi. Ex hoc enī seq̄batur reuerētia: qz cõuictus reuerētia dēt. 7 hoc est qd dicit. Et ita cadēs. i. ex quo ita cõuincebatur 7 manifestabatur occulta cordis sui cadēs i faciē adorabat deum. Matth. 2. Procidētes adorauerūt eum: quod signum est reuerētie. De reprobis autē legitur qz cadit retrosum. prouer. 4. Uia impioꝝ tenebrosa nesciūt vbi corruāt. Electus vō in faciē cadit: quia videt vbi p̄sternit: quod signum ē reuerētie. Matth. 2. Et Leui. 9. Laudauerūt deum ruētes in facies suas. ps. Loꝝz illo p̄ cidēt ethiopes. Et nō solum exhibebit reuerētia deo: fz etiam ecclie: qz p̄nūciās dicit qz vere deus est in vobis q̄ p̄phetatis in ecclesia. Zacharie. 8. Ibi vobiscuz: audi uimus enim qz deus est vobiscuz. Apparet igitur qz donū p̄betie est vtilius q̄tum ad fideles.

¶ Quid ḡ est fratres. Dic ordinat eos ad vsum donoz dictoz. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit qualr se debeāt habere ad vsuz hoz donoz. Scdo cõcludit p̄ncipale itentum ibi. (Itaqz fratres emulamini p̄phare 7c.) Circa p̄mū duo facit. Primo ostēdit quō ordiate se debeāt h̄re in vsu dictoz donoz. Scdo exp̄mit eoz p̄sūptionē ibi. (An a vobis fimo 7c.) Circa p̄mū tria facit. Primo ostēdit in generali quō se debēt h̄re i oibus donis. Scdo quō se hēant q̄tuz ad donū liguarū ibi. (Siue ligua qz loquat 7c.) Tertio ostēdit quō se hēant q̄tū ad donū p̄phie ibi. (Prophe tēt duo aut tres 7c.) Dic ḡ. p̄phare emelius q̄z loq̄ liguis. Quid ḡ frēs agēdū ē: hoc. s. agēdū ē. Nam cū cõuenitis cō stat qz vnus nō h̄z oīa dona: 7 iō nō d̄z vti aliqs v̄m oibus donis: fz eo dono qd sp̄alius accepit a deo: 7 qd meli⁹ sit ad edificatiōē. Nā vnusqzqz v̄m h̄z aliqd donū sp̄ale. Alius h̄z psalmū. i. h̄z cāticum ad laudādū nomē dei v̄l psalmos exponit. Abachuc. 3. Sup̄ excelsa mea deducet me 7c. Alius vō doctrinā. i. h̄z pdicatiōē ad istructiōē moꝝ vel ex positionē 7 sp̄alē sensum. prouer. 12. Doctrina sua cognosci vir 7c. Alius Apocalypsim h̄z. i. reuelationē vel in somnys v̄l in visiōe aliqua. Dan. 2. Est deus in celo reuelās mysteria 7c. Alius linguā h̄z. i. donū liguarū vel legēdi p̄phetias. Act. 2. Et ceperūt loq̄ varijs liguis 7c. Alius iterpretatiōē. supra. iz. Aly iterpretatio f̄monū 7c. Nec autē sic ordinatur: qz vel sunt ex igenio nāli vel ex solo dō. Si sūt ex solo igenio nāli vel sunt ad laudē dei: 7 sic dicit. psalmū h̄z: vel ad istructiōē p̄mi. 7 sic dicit. doctrinā h̄z. Si sūt a solo deo sic dupl̄. Vel sunt aliqua occulta interioris. 7 sic dicit. apocalypsim habet. Vel occulta exterioris. Et sic dicit. linguā habet. Et ad hoz manifestatiōē est tertii. s. interpretatio. Et debz fieri vt omnia ad edificatiōē fiāt. Ro. 15. Unusquisqz vestruz p̄mo suo placeat in bonū ad edificatiōem.

¶ Lectio.

VI.

Sue lingua qz loquatur fm duos: aut vt multum tres 7 per partes 7 vnus i terpretetur. Si aut nō fuerit iterpres: taceat in ecclia: sibi aut loquatur 7 dō.

¶ Propete aut duo aut tres dicant. 7 ceteri di iudicent. Qz si alij reuelatum fuerit sedenti: p̄rior taceat. Potestis enim omnes per singulos p̄phare: vt omnes discant: 7 omnes exhortentur. Et sp̄s p̄phetarū p̄betis subiectus est. Non enīz dissensionis est deus sed pacis: sicut 7 in omnibus ecclesijs sanctorū doceo.

¶ Dic apostolus ordinat eos quō se habeāt ad vsum doni liguarū. Et circa hoc duo facit. P̄rio ostēdit qualr debēt vti dono liguarū. Secūdo quādo debēt cessare ab vsu ibi. (Si aut nō fuerit 7c.) Dicit ḡ p̄mo qz modus vtēdi dono liguarū talis sit iter vos vt siue quis. i. si aliqs loq̄tur lingua. i. dicat visiōes vel somnia h̄z locutio nō fiat a multis ppter occupationē temporis in liguis: 7 nō restet locus p̄phetys: 7 cōfusiōē generet. S̄z fm duos: idest duobus. 7 si necesse fuerit fm multuz tres vt sit satis a tribus. Dcut. 17. In ore duoz vel trium 7c. (Sed notādum qz hec cōsuetudo adhuc partim fuatur in ecclesia. Nam lectiōes 7 epistolas 7 euāgelia habemus loco liguarū. 7 iō in missa fz duos fuatur: qz soluz duo dicūt q̄ p̄tinet ad donū liguarū. s. epl̄a 7 euāgelii. In matutinis fz multa fit. s. tribus lectiōibus dictis in vno nocturno. Antiquitus enī dicebātur nocturna diuisa fm tres vigiliās noctis. nūc vō dicūt simul. Nō solum autē debet seruari ordo q̄tum ad numerum loquētiū: sed etiam q̄tum ad modum. 7 hoc est qd dicit. Et per partes: idest vt illi qui loquuntur succedāt sibi adinuicem. s. qz vnus post alium loquatur. Vel per partes: idest itrinsece: vt. s. loquatur vnaz partē visiōis seu istructiōis 7 eam exponat. 7 post aliam 7 ipsaz exponat: 7 sic deinceps. quem modum cōsueuerūt seruare p̄dicatores quādo predicant per iterpretatiōē hoibus ignote lingue: 7 ideo dicit. 7 vnus iterpretet.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Si aut nō fuerit 7c.) Ostēdit quādo nō est vtēdum liguis dicēs qz loquēdum est per p̄tes 7 vnus debet iterpretari. Sed si nō fuerit aliquis iterpres idest qz iterpretetur ille qui donū habet liguarū taceat i ecclesia. i. nō loquatur seu p̄dicet multitudini in lingua ignota: qz nō itelligitur ab eis: sed sibi loquatur: qz ipse se itelligit. 7 hoc tacite orando vel meditādo. Job. 10. Loquar in amaritudine anime mee dicam deo 7c.

¶ Propete aut duo 7c. Dic apl̄s ordinat eos quomodo se habeāt ad vsum p̄phetie. Et circa hoc duo facit. P̄rimo ostēdit qualiter vtēdum est dono p̄phetie. 7 quātuz ad numeruz 7 ad ordinē. Secūdo ostēdit quibus vsus p̄phetie interdicitur ibi. (Mulieres in ecclesia 7c.) Circa p̄mū tria facit. P̄rimo docet ordinez vtēdi dono p̄phetie. Secūdo huius rationem assignat ibi. (Potestis enim omnes 7c.) Tertio obiectiōem excludit ibi. (Sp̄ritus p̄phetarū 7c.) Circa p̄mū duo facit. P̄rimo determinat numerum vtentium dono dicto. Secūdo docet modum seu ordinem vtēdi ibi. (Qz si aly 7c.) Circa p̄mū sciendum est qz vsus p̄phetie fm qz hic videt accipere apostolus est proponere verbū exhortatiōis ad plebem exponendo scripturas sacras: 7 quia erant in p̄mitiua ecclesia plures: qui a deo hoc donū habebant: 7 fideles non erant adhuc multiplicati: ideo ne esset confusio 7 tedium: vult apostolus qz nō oēs qz sciūt exponere p̄phetias 7 sacram scripturam p̄phetent: sed aliqz 7 determinati: 7 hoc ē qd dicit. (Propete 7c.) Quasi dicat. Nolo qz oēs qui cõueniunt: sed duo tantuz aut ad plus tres: put hoc loquendi necessitas exigit dicant: idest exhortentur. Et hoc etiam cõsonat scripture. Dcut. 17. Et Matth. 18. In ore duoz vel trium 7c. Ceteri vero. s. illi qui non debent diu

Ad corinthios I.

dicēt ea que ab his pponunt vtrius. s. bene vel male dicta sint bene dicta approbādo et male deā retractari faciendo supra. z. Spūalis homo oīa diiudicat. Est ēt seruandus ordo in vtēdo dicto dono. vt si alteri illoz qui sedebant et tacebāt et diiudicabāt fuit aliqd melius reuelatuz q̄ illi qui exhortat et stat p̄or. tunc iste q̄ stat d̄z sedere: et ille cui melius reuelatuz est debet surgere et exhortari. Et hoc est qd dicit. Qd si alij sedēti reuelatū fuit. s. per sp̄n̄ sc̄i p̄or exhortans taceat et cedat ei. Ro. 12. Honore iūicēz p̄ueniētes. Et ratio huius est: quia s̄m hūc modū potestis successiue p̄phetare per singulos. i. omnes. s. vt sic omnes. i. maiores discant et omnes. i. minores exhortent. puer. p̄. Audiens sapiens rē. Et si aliquis dicat o aple ego nō possuz tacere dū alius p̄phetat vel cedere sedēti ex quo icēpi: qz nō possuz retinere sp̄n̄ q̄ in me loquit: s̄m illud Job. 4. Lōceptū sermōne tenere quis potest: Ideo ap̄ls hoc remouet. cuz dicit. (Spūs p̄phetarū rē.) Quasi dicat: imo bene p̄t tacere vel sedere: qz spūs p̄phetarū. i. spūs q̄ dat p̄phetias et ponitur in plurali numero p̄pter multas reuelatiōes eis istinctas p̄phetis subiecti sunt nō quidē q̄ntum ad cognitionez qz sicut dicit Greg. qz nō semp spūs p̄phetie adest p̄phetis. Un̄ nō est habitus sicut sc̄ia. Sic enī sequeret q̄ etiā q̄ntū ad cognitionē eis subiectus esset et possent vt i eo qm̄ vellēt et nō vti. Sed est qdā vis aut ip̄ressio a deo illuminās et tāgens corda p̄phetaz tūc solū qm̄ sic tangunt cognoscunt. Un̄ nō est sic eis subiectus: nec s̄m hoc itelligit verbū apostoli: s̄ spūs p̄phetaz sunt subiecti p̄phetis q̄ntuz ad p̄nūciationē: qz. s. in eoz p̄tate est p̄nūciare ea q̄ reuelant eis qm̄ volūt. et nō p̄nūciare. Et sic nihil valet excusatio: qz nō cogit te spūs quin tacere possis. Et qz hoc sit verū p̄bat. cū dicit. (Nō enī est dissensionis rē.) Et facit talē rōnez. De nūq̄ cogit ad id vnde oriat rixa vel dissensio: qz deus nō est dissensionis: s̄ pacis: s̄ si cogeret hoīes spūs p̄phetie ad loquēdūz tunc eēt causa dissensionis: qz sic vellēt semp loqui vel non docere vel tacere alio loquente de quo alij turbarent. Ergo spūs sc̄i non cogit homines ad loquēdūz. z. Cor. vlti. Deus pacis et dilectionis erit vobiscū rē. Verūta men: qz adhuc possēt obycere qz hoc nō faceret: qz solū eis ista mādabat et nō alij eccl̄ys. Un̄ et in grauamē possēt videri. ideo ap̄ls subdit hoc nō solū in eis: s̄ etiā in oibus eccl̄ys docere. et hoc est qd dicit. Sicut in oibus eccl̄ys sanctoz doceo. s. de vsu linguarum et p̄phetie. supra p̄mo. Id ipsum dicatis omnes. **Lectio. VII.**

Mulieres in ecclesia taceant. Non enim permittit eis loqui: sed subditas eē sic et lex dicit. Si quis autem voluit discere: domi viros suos iterrogent. Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. An a vobis verbus dei processit. aut in vos solos peruenit. Si quis videtur propheta esse aut spiritualis: cognoscat que scribo vobis: quia domini sunt mandata. Si quis autem ignorat ignorabitur. Itaque fratres emulamini prophetare: et loqui linguas nolite prohibere. Omnia autem bone et s̄m ordinem fiant.

Vic apostolus ponit personas quibus iterdicit vsu p̄phetie. Et circa hoc duo facit. p̄mo ostēdit quibus p̄phetie vsus iterdicit. Sc̄do remouet obiectionez ibi. (Si qd aut volūt rē.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo ponit mandātū de iterdicto. Sc̄do huius rōnez assignat ibi. (Nō. n. permittit rē.) Dicit ḡ. Uolo vt viri hoc modo vtant dono p̄phetie: sed mulieres in eccl̄ia nolo loqui s̄z taceant in eccl̄ia.

cl̄ys. p̄. **Ti. z.** Mulierē docere in ecclesia nō p̄mitto. Et rōnem huius assignat Chrysostomus dicens qz semel est locuta mulier: et totū mundū subuertit. **C**ōtra hoc videtur: qz de multis mulieribus legit qz p̄phetauerūt sicut de Samaritana. Jo. 4. Et d̄ Anna vxore p̄hanuel. Luc. 2. Et de Delbora. Judicū. 4. Et de Oldan p̄pheten vxore Selluz. 4. Reg. 22. Et de filiabus philippi. Act. 21. s̄. 10. etiā dicit. Quis mulier ozans vel p̄phetas rē. **R**atio. dicit qd in p̄phetia sunt duo. s. reuelatio et manifestatio reuelatiōis: s̄ a reuelatiōe nō excluduntur mulieres: s̄ multa reuelatur eis sicut et viris. Sed ānunciatio est duplex. Una publica et ab hac excludunt. Alia ē puata et hec permittitur eis: qz nō est p̄dicatio: s̄ ānunciatio. huius aut rōnē assignat dicens. Nō enī permittit eis loqui. s. ab eccl̄ie auctoritate: sed hoc est officium earum vt sint subdite viris. Unde cuz docere dicat p̄relatiōe et p̄sidentiam nō decet eas que subdite sunt. Rō aut quare subdite sunt et nō p̄sunt est: qz deficiūt rōne que est maxie necessaria p̄sidentii. Et id dicit p̄s in politica sua qz corruptio regiminis est quādo regimē puenit ad mulieres.

Lōsequēter cuz dicit. (Si quis volūt rē.) Quia possent aliq̄ dicere qz ad min⁹ de dubijs possunt querere in eccl̄ia. ideo apostolus hoc excludit Et circa hoc duo facit. p̄mo. n. remouet obiectionez. Sc̄do rōnē assignat ibi. (Turpe est rē.) Dicit ḡ. Dico qz mulieres taceāt in ecclesia: s̄ si aliqua de quibus dubitat adiscere volūt interrogēt viros suos domi. p̄. **Ti. z.** Mulier in silētio discat cum omni rē. Huius aut rō est: qz turpe est nō solum indecēs. In mulieribus enī cōmēdat verecūdia. Ecc. 26. Gratia sup̄ gr̄as rē. Si ergo in publico quereret et disputaret signū esset inuerecundie: et hoc est ei turpe: et inde est etiam qz in iure iterdicitur mulieribus officium aduocadi.

Lōsequēter cum dicit. (An a vobis sermo dei rē.) Cōsultat cōtradictēs. et qz possent omnes simul cōtradicere vlt ad minus sapiētes iter eos. Ideo circa hoc duo facit. p̄mo enī cōsultat eos q̄ntuz ad totam eoz eccl̄iam. Secūdo q̄ntum ad sapiētes tātum ibi. (Si qs aut videt rē.) Circa p̄mū sciēdum est qz causa quare populus cōsuet cōtradictere dño vel rectori est singularitas. Singularitas enī potest causari vel ex p̄pitate in aliquo bono vel excellētia. Et ideo ap̄ls volēs et cōtradictēs corinthios cōsultare excludit p̄mo ab eis p̄pitate. cū dicit. (An a vobis sermo dei p̄cessit.) Quasi. d. Nō: sed a indeis. Et. a. z. De syon exhibit lex rē. Quasi dicat. si in eccl̄ia indeoz facerem aliquas ordinatiōes cōtra ordinatiōes suas possent contradicere: qz ipsi p̄s habuerūt verbū dei: s̄ vos nō: qz nō p̄cessit a vobis sermo dei. Secūdo excludit ab eis excedentiam. An in vos solos rē. Quasi dicat. nō solum vos credidistis: s̄ etiā alij. Unde vos nō excellitis eos. ps. In oēm terraz exiuit sonus eoz rē. Et ideo debetis facere: vt alij faciunt.

Lōsequēter cum dicit. (Si quis autē videt rē.) In speciali cōsultat maiores. Et circa hoc duo facit. p̄mo cōsultat eos. Sc̄do r̄ndet cuidam tacite obiectioni ibi. (Si qs aut ignorat rē.) Dicit ḡ. esto qz tota eccl̄ia nō cōtradicat: s̄ aliquis qui videt eē propheta rē. Et dicit videt: qz si cōtradicit nō vere ē propheta vel sapiēs seu spiritualis: qz nō cōtradiceret. Dicit ēt propheta et spiritualis: qz multi sunt spirituales qui non sunt prophete: licz omnes p̄phete sint spirituales. Iste iquā ḡ sic videtur propheta et spiritualis nō cōtradicat: s̄ cognoscat. i. sciat: quia ea q̄ scribo vobis sunt mandata dei et nō tātum mea. Quasi dicat. ex quo nullus ausus mādatis dñi est cōtradictere et ea que scribo sunt mādata dei. nō audeat aliquis cōtradictere. z. Lozin. vltimo. An exp̄mētum q̄ritis rē. Et ex hoc possumus colligere qz verba apostolorū sunt ex familiari reuelatione spūs sancti

et ipse et id seruanda sunt sicut precepta christi. Unus et signatim apostolus distinguit illa que ex se mandata cum dicit. De virginibus autem mandatum domini non habeo. Sed potes dicere. Quod apostole quomodo ego cognosca que hec sunt mandata dei: Non potes hoc scire. Hoc apostolus excludit dicens. Non valet tibi hoc: quia non debes ignorare. Quare? Quia ois ignoras etc. Mat. 25. Amen dico vobis nescio vos. Ex quo patet quod omnes tenent scire ea que sunt de necessitate salutis que ipse prius mandat et apostoli et prophetae. Vel aliter. Si quis vult etc. ut sit confirmatio precedentium. Quasi dicat. Ita scribo sed vos non potestis ea agnoscere propter eorum difficultatem et que simplices estis. sed ut sciat etis que ego scribo iusta sunt et honesta volo adducere testimonium prophetarum et spiritualium virorum que sunt iterum vos. Et id dicit. Si quis autem etc. supra. 2. Spiritualis iudicat oia. Et ne alius quis dicat non curam scire ista subdit quod tenent scire que ois ignoras etc. Et sic. Propterea captiuus ductus etc. ps. Nescierunt neque intellexerunt etc. Itaque fratres mei etc. apostolus hic concludit generale ammonitionem. Et circa tria facit. Primo monet eos ad appetitum omnium donorum dicens. Itaque et loqui et prophetare est bonum. Emulamini. id est desideretis prophetare cuius causa est: quia sicut dicitur. Prover. 29. Desideretis prophetare dissipabitur populus. Et accipit prophetare hic per totum capitulum expositum est. et tamen licet desideretis prophetare nolite prohibere loqui et prophetare ne fiat dissensio. Secundo inducit ad modum debiti modum cum dicit. Oia autem honeste ut. scilicet vno loquente alii taceant et mulieres in ecclesia non loquantur et filia Ro. 13. Sic ut honeste in die ambulamus etc. Tertio inducit eos ad agrum ordines cum dicit. Et sicut ordinem. ut. scilicet primo vnus et postea alius loquat et pariter et filia que dicta sunt. Iudicium. Stelle manentes in cursu suo aduersus syfaraz pugnauerunt. CAP. XV.

Datum vobis facio fratres euangelium quod predicavi vobis. quod et accepistis in quo et statis. per quod et saluamini. quia ratione predicaueris vobis si tenetis. nisi frustra credidistis.

Tradidi enim vobis in primis quod et accepi. quoniam christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas. et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secundum scripturas. et quia visus est cephe et post undecim. Beinde visus est plusquam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc. quidam autem dormierunt. Beinde visus est Jacobo. deinde apostolis omnibus. Non uisissime autem omnium tanquam abortiuo visus est et mihi. Ego enim sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus. quoniam persecutus sum ecclesiam dei. Gratia autem dei super id quod sum et gratia eius in me vacua non fuit. sed abundantius illis omnibus laboraui. Non ego autem sed gratia dei mecum. Stue enim ego sine illi: sic predicauimus. et sic credidimus.

Postquam apostolus instruxit corinthios de ipsis sacramentis et de re contenta et significata in sacramentis. scilicet de gratia et eius effectibus: hic consequenter instruit eos de re non contenta sed significata in sacramentis. scilicet de gloria resurrectionis que non est contenta in sacramento: cum non statim habeat eam qui suscipit sacramenta sed significat gloria resurrectionis in ipsis: inquam confertur in eis gratia per quam ad beatitudinem per-

ueniuntur. Circa hoc autem duo facit. Primo premitit tractatum de resurrectione. Secundo per hoc probat resurrectionem communem omnium hominum ibi. Si autem christus predicatur etc. Circa primum duo facit. Primo commendat euangelicam doctrinam. Secundo annunciat que oportet scire circa resurrectionem christi ibi (Tradidi enim vobis etc.) Commendat enim eminentiam euangelice doctrine quantum ad quatuor. Primo quantum ad predicantium auctoritates. quia ipsi apostoli. Et hoc est quod dicit. O fratres. continuanda se ad precedentia: facio vobis notum euangelium: quod idem est quod bona annuntiatio que incipit a christo. Unde quicquid pertinet ad christum vel est de ipso christo de euangelium. Quod predicatio vobis quasi dicat. Illud quod predicavi vobis de christo notum facio vobis. id est reduco vobis ad memoriam quasi non sint noua ea que scribo Phil. 3. Eadem scribere vobis etc. Predicavi ego. scilicet vobis et alii apostoli aliis. Et in hoc apparet auctoritas huius doctrine quia a christo a paulo et ab aliis apostolis Heb. 2. Que cum initium accepisset enarrandi Secundo quantum ad communem fidem omnium populorum. et ideo dicit. Quod et accepistis omnes. sed hoc Augustinus dicit pertinere ad eminentiam huius fidei faciens tale argumentum. Ad credenda ea que sunt fidei aut sunt miracula facta aut non. Si sunt facta miracula habeo propositum quod dignissima et certissima est. Si non sunt facta hoc est maximum omnium miraculorum quod per quosdam paucos conuersi sunt ad fidem infinita multitudo hominum: per pauperes predicantes paupertatem diuites. per idiotas predicantes ea que rationem excedunt: conuersi sunt sapientes et philosophi. In omnem terram exiit sonus eorum etc. Sed si obiciatur quod etiam lex machometi recepta est a multis. Dicendum est quod non est simile: quia ille opprimendo et vi armorum subiugauit eos sed isti apostoli moriendo ipsi alios ad fidem duxerunt et faciendos signa et prodigia. Ille enim proponebat quod ad delicias et lasciuas pertinet. sed christus et apostoli terrenorum contemptus. id est. Cum accepistis a nobis verbum dei etc. Tertio quantum ad virtutem que confirmat et eleuat ad celestia. Iohannes dicit in quo statis. scilicet eleuati ad celestia. Ille enim dicit stare que rectus est et hoc sola lex christi facit Ro. 5. Iustificati gratia fide etc. Lex enim vetus non faciebat stare: sed curuabat ad terrena. Deut. 33. Oculus Jacob in terra frumenti et vini. Quarto quantum ad utilitatem: quia sola noua lex perducit ad finem salutis. verum autem non. Heb. 7. Neminem ad perfectum adduxit lex. Et ideo dicit. Per quod et saluamini. Dic iam ex certitudine spei per incarnationem que est per fidem saluamini et in futuro in veritate rei et spei. Jac. 1. In mansuetudine suscipite insultum verbum etc. Iohannes 20. Nec autem scripta sunt ut credatis et ut credentes etc. Et apponit hic duas conditiones. Prima cuius dicit si tenetis etc. Hoc sic exponit. Si tenetis que ratione predicavi vobis illud euangelium. id est resurrectionem mortuorum ea ratione que confirmavi vobis. id est resurrectionem christi. Vel aliter. Saluamini ita tamen si tenetis. id est si seruatis ea ratione que predicavi vobis euangelium christi. Secundam conditionem ponit cum dicit. Nisi frustra credidistis. Quasi dicat saluamini per fidem si non frustra credidistis. id est si fidei addidit bona opera. quia fides sine operibus mortua est. Jac. 2. Illud enim dicit esse frustra quod est ad finem quem non sequitur. Finis autem fidei est visio dei Unus si non saluamini frustra credidistis non simpliciter: sed inquam non puenit ad finem. Vel aliter si tenetis. quod dicitur teneatis nisi frustra etc. Tradidi enim. Dic ostendit propositum etc. circa hoc tria facit. Primo ostendit originem doctrine de resurrectione christi. 2. ostendit ea que in doctrina habent continentur ibi. Quia christus mortuus. Tertio consonantiam seu ueniendam predicatum ibi (Sicut enim ego etc.) Dicit ergo primo. Istud debetis tenere. id est in memoria habere quod tradidi vobis in primis et adhuc tradidit. Et dicit in primis. id est iterum prima credenda. Credenda enim vel pertinent ad trinitatem vel fidei incarnationis. Et primo dicit homo credere ea que ad fidei incarnationis pertinent: et postea que ad trinitatem